

1. Увод

Развитите финансови отношения в макроаспект предоставят редица възможности за външно финансиране на фирмите. При избор на вариант за външно финансиране, от значение е да се определи големината на фирмата, предназначението или необходимостта от самото финансиране, възможностите на фирмата да връща заема и пр. Лизингът е една от формите, която се използва за външно финансиране, като лизингът е познат под редица видове, използва се и при международни сделки и предоставя възможности на предприятието да придобие даден актив при изгодни условия.

Трябва да се посочи, че лизингът има общи черти с банковото кредитиране, но и същевременно се отличава от него. Настоящата тема цели да разгледа лизинга като форма на външно финансиране, като в разработката ще се направи опит да се сравнят условията по дадена лизингова сделка с банковите условия.

2. Същност на лизинга

Лизингът възниква доста отдавна, но в българската практика навлиза едва през последните 15- 20 години. Като форма, лизингът е вид юридическо- икономическа сделка, която притежава както предимства, така и недостатъци в сравнение с другите форми на финансиране създаването на дълготрайни материални активи.

Чрез лизинга се дава възможност:

Р да се придобие актив чрез по-малки еднократни разходи;

Р да се използват данъчни облекчения;

- Р да се запази възможността за ползване на банков кредит за други цели;
- Р да се планират разходите на фирмата;
- Р да се закупи необходимия актив и да се въведе веднага в производството.

Лизингът е по-евтина форма на кредит и се предоставя обикновено при по-добри условия в сравнение с банковия кредит. Застраховката на лизинга не се включва в лихвата; освен това, при лизинговите операции не се изискват гаранции (залози, ипотека и др.), както при предоставянето на банкови кредити.

При лизинговите операции се предоставят следните три основни типа данъчни облекчения:

- а) за лизингодателя - в резултат на прилагането на ускорена амортизация, изчислявана на база на срока на лизинга, а не на основата на реалния срок за експлоатация на полученото под наем оборудване;
- б) за лизингополучателя - чрез изключване на лизинговите плащания от облагаемия доход, тъй като се приемат за текущи разходи;
- в) В САЩ, Англия и други западноевропейски страни, в които данъчните преференции са най-значителни, лизингодателят има право да намалява данъка си върху инвестициите в размер на 10% върху стойността на предоставените под наем машини и съоръжения.

Чрез него се осигурява финансиране на фирмата, в съответствие с потребностите от средства за създаване на необходимите активи. Това е особено изгодно за малките и средните предприятия, които трудно получават банкови кредити. При лизинга по-просто, по-бързо и по-евтино се оформят документите в сравнение с другите начини

за набавяне на финансови ресурси. Лизинговите операции се извършват значително по-бързо в сравнение с другите методи на финансиране.

Лизинговите операции обаче са свързани и с редица рискове и неудобства както за лизингодателите, така и за лизингополучателите. В много случаи при връщането след приключването на лизинговия договор на даденото под наем оборудване лизингодателят изпитва затруднения при реализирането на остатъчната му стойност.

Поради наличието на първичен неотменяем период при финансовия лизинг рискът от моралното остаряване на оборудването се поема от лизингополучателя, който е задължен да извършва лизингови плащания и в случаите, когато то не носи достатъчно доходи или е извадено от действие.

Сделката се признава за лизингова, когато двете страни в нея са я замислили като такава още в момента на сключването на договора. Не е достатъчно само да се обяви за лизинг. Необходимо е да се докаже, че лизингополучателят не придобива активи и не използва лизинговите плащания за увеличаване на капитала. Лизингодателят трябва да покаже, че приема риска на собствеността върху имуществото, дадено под наем и е готов да покрие загубата, ако се окаже, че остатъчната му стойност е по-ниска, отколкото се е предполагало. Най-сериозното ограничение е срокът на лизинга с всички възможни удължения да бъде по-кратък от срока за експлоатация на даваните под наем активи.

Договорът за лизинг не трябва да съдържа клаузи, позволяващи на лизингополучателя след изтичане на срока за лизинг да купува имуществото по цена, по-ниска от реалната пазарна стойност, или да го предоставя под лизинг при нищожно малки лизингови плащания към стойността му.

3. Видове лизинг

Видовете лизинг са основно два: финансов и оперативен. Финансов е този лизинг, който прехвърля в основни линии всички рискове и изгоди, свързани с собствеността върху актива на лизингодателя. Оперативният лизинг е този, който не отговаря на условията за финансов лизинг.

За финансов лизинг може да се счита този, за който са изпълнени поне две от следните изисквания:

Р Собствеността да се прехвърля в края на наемния срок

Р Срокът на подписаният договор да покрива по – голяма част от полезния срок на годност на вещта

Други видове лизинг са:

- пряк лизинг – при него, лизингополучателят придобива от лизингодателя правото да използва актив, който преди това не е притежавал.

- обратен лизинг - лизингополучателят е бил най напред продавач, а лизингодателят купувач.

Този вариант обикновено се прилага за подобряване на финансовото състояние на фирмите, чрез допълнителен ресурс или пък по данъчни съображения. При продажбата на актив с обратен лизинг продажната цена на лизинговите плащания се договарят едновременно.

- лизинг на доставчика – той е подобен на обратния лизинг. При тази операция фирмата производител продава на лизинговата компания имуществото и получава веднага стойността му. Същевременно производителят наема същият актив и го отдава на краен лизингополучател. Тази операция се нарича още “сублизинг”, т.е лизингополучателят предоставя ползването на актива на друго лице със съгласието на лизингодателя.

- експортен лизинг. Това е многостранна сделка, при която лизингодателят закупува

имуществото от производител в своята страна и го отдава на лизингополучател зад граница.

- лизинг от първа ръка. Това е лизингова операция, при която обектът на лизинг не е бил използван преди това.

- мокър лизинг. При тази лизингова сделка, лизингодателят поема допълнителни разходи за поддръжка, ремонта и обучението на персонала.

- оперативен лизинг - прилага се при използване и закупуване на специализирано оборудване, подлежащо на бързо и морално изхабяване. Лизинговите плащания само отчасти покриват разходите на лизингодателя, за това след изтичане на срока на лизинга, активът в повечето случаи се продава или преотдава отново на лизинг.

При оперативният лизинг рискът от погиване на вещта е за сметка на лизингодателя.

4. Практически въпроси, свързани с финансиране с лизинг

За да се илюстрира предимството на лизинга, ще се направи сравнение между условията при лизингова сделка и банково кредитиране.

Нека да приемем, че дадено предприятие иска да закупи актив при следните лизингови условия:

Таблица 1 Лизингови условия

Цена на Актива

сума

Собствено Участие

сума

Лихвен Процент

%

Срок на Кредита

Г М

Месец на Стартиране на Кредита

Година на Стартиране на Кредита

Таблица 2. Погасителен план

Месеци

Месечна Вноска

Лихва

Изплатени Лихви

Главница

Изплатена Главница

Остатък по Главницата

Юни

1,595.54

180.00

180.00

1,415.54

1,415.54

34,584.46

Юли

1,595.54

172.92

352.92

1,422.62

2,838.16

33,161.84

Август

1,595.54

165.81

518.73

1,429.73

4,267.89

31,732.11

Септември

1,595.54

158.66

677.39

1,436.88

5,704.77

30,295.23

Октомври

1,595.54

151.48

828.87

1,444.06

7,148.83

28,851.17

Ноември

1,595.54

144.26

973.13

1,451.28

8,600.11

27,399.89

Декември

1,595.54

137.00

1,110.13

1,458.54

10,058.65

25,941.35

2008 Г-на:

11,168.78

1,110.13

1,110.13

10,058.65

10,058.65

25,941.35

Януари

1,595.54

129.71

1,239.84

1,465.83

11,524.48

24,475.52

Февруари

1,595.54

122.38

1,362.22

1,473.16

12,997.64

23,002.36

Март

1,595.54

115.01

1,477.23

1,480.53

14,478.17

21,521.83

Април

1,595.54

107.61

1,584.84

1,487.93

15,966.10

20,033.90

Май

1,595.54

100.17

1,685.01

1,495.37

17,461.47

18,538.53

Юни

1,595.54

92.69

1,777.70

1,502.85

18,964.32

17,035.68

Юли

1,595.54

85.18

1,862.88

1,510.36

20,474.68

15,525.32

Август

1,595.54

77.63

1,940.51

1,517.91

21,992.59

14,007.41

Септември

1,595.54

70.04

2,010.55

1,525.50

23,518.09

12,481.91

Октомври

1,595.54

62.41

2,072.96

1,533.13

25,051.22

10,948.78

Ноември

1,595.54

54.74

2,127.70

1,540.80

26,592.02

9,407.98

Декември

1,595.54

47.04

2,174.74

1,548.50

28,140.52

7,859.48

2009 Г-на:

19,146.48

1,064.61

2,174.74

18,081.87

28,140.52

7,859.48

Януари

1,595.54

39.30

2,214.04

1,556.24

29,696.76

6,303.24

Февруари

1,595.54

31.52

2,245.56

1,564.02

31,260.78

4,739.22

Март

1,595.54

23.70

2,269.26

1,571.84

32,832.62

3,167.38

Април

1,595.54

15.84

2,285.10

1,579.70

34,412.32

1,587.68

Май

1,595.62

7.94

2,293.04

1,587.68

36,000.00

0.00

2010 Г-на:

7,977.78

118.30

2,293.04

7,859.48

36,000.00

0.00

Таблица 3. Банкови условия

Цена на Актива

сума

Собствено Участие

сума

Лихвен Процент

%

Срок на Кредита

Г М

Месец на Стартиране на Кредита

Година на Стартиране на Кредита

Таблица 4. Погасителен план

№.

Падеж

Вноска

Главница

Лихва

Остатък

1

01.6.2008

1 640.18

1 400.18

240.00

34 599.82

2

01.7.2008

1 640.18

1 409.52

230.67

33 190.30

3

01.8.2008

1 640.18

1 418.91

221.27

31 771.39

4

01.9.2008

1 640.18

1 428.37

211.81

30 343.01

5

01.10.2008

1 640.18

1 437.90

202.29

28 905.12

6

01.11.2008

1 640.18

1 447.48

192.70

27 457.64

7

01.12.2008

1 640.18

1 457.13

183.05

26 000.50

8

01.1.2009

1 640.18

1 466.85

173.34

24 533.66

9

01.2.2009

1 640.18

1 476.62

163.56

23 057.03

10

01.3.2009

1 640.18

1 486.47

153.71

21 570.56

11

01.4.2009

1 640.18

1 496.38

143.80

20 074.19

12

01.5.2009

1 640.18

1 506.35

133.83

18 567.83

13

01.6.2009

1 640.18

1 516.40

123.79

17 051.43

14

01.7.2009

1 640.18

1 526.51

113.68

15 524.93

15

01.8.2009

1 640.18

1 536.68

103.50

13 988.25

16

01.9.2009

1 640.18

1 546.93

93.25

12 441.32

17

01.10.2009

1 640.18

1 557.24

82.94

10 884.08

18

01.11.2009

1 640.18

1 567.62

72.56

9 316.46

19

01.12.2009

1 640.18

1 578.07

62.11

7 738.38

20

01.1.2010

1 640.18

1 588.59

51.59

6 149.79

21

01.2.2010

1 640.18

1 599.18

41.00

4 550.61

22

01.3.2010

1 640.18

1 609.85

30.34

2 940.76

23

01.4.2010

1 640.18

1 620.58

19.61

1 320.18

24

01.5.2010

1 640.18

1 631.38

8.80

-311.20

От таблицата е видно, че условията на лизинга са по –изгодни. Чрез лизинг фирмата има възможността да придобие конкретния актив без да е нужно голямо първоначално плащане.

Лизингът предоставя възможност на фирмата да разреши по бърз начин съществуващ проблем, при условие че наличните парични средства не са достатъчни, а цената на заемните средства е висока.

Лизингът намалява риска от морално остаряване на актива, като дава възможност да се придобие нов, без да е необходимо да се амортизира стария. В случай на необходимост и с разрешението на лизингодателя актива може да бъде заложен от лизингополучателя.

Използването на лизинг дава пълна възможност на фирмата да планира своите разходи. Фирмата има възможността да избере дължимите суми по погасителния план

да се плащат така, че да съвпадат с паричните й потоци.

При наличието на инфлационни процеси лизинга защитава от отрицателни ефекти, защото фирмата заплаща актива, докато го използва.

5. Заключение

От условията и изискванията за използване на банков кредит и финансов лизинг може да се посочи като съществено преимущество в конкретния случай, че при лизинг не се проучва задълбочено кредитоспособността на лизингополучателя.

При искане за отпускане на банков кредит кредитоспособността на фирмата се поставя на първо място в общите условия за отпускане на кредит. Доказването на фирмената кредитоспособност пред банката изисква редица документи и справки, които утежняват, оскъпяват и забавят и без това тромавата процедура при отпускане на кредит.

Обезпеченията, които се изискват от лизингополучателя в полза на лизингодателя се дават, но те нямат типичния характер и размери на обезпечения, изисквани от банките. При банковия кредит размерът на предоставените обезпечения в полза на банката са много по – големи от сумата на искания кредит.

Данъчните облекчения от амортизациите за конкретния лизингополучател се изразяват в това, че счетоводната печалба на фирмата се намалява с размера на нормативно признатата амортизация за конкретния период. Фирмата може да използва и начисления ДДС по съответната сделка като данъчен кредит.

Възможно е да се отбележи че рискът, който съществува при осъществяването на даден проект при лизинга се поделя до известна степен между страните по сделката. Докато при използването на кредит по – голяма част от риска остава за кредитополучателя.

Възможно е при наличие на повече свободни финансови средства лизингополучателя да заплати наведнъж останалите дължими вноски преди да е изтекъл договорът като използва отстъпка регламентирана в договора. При кредита нещата не стоят така. Повечето банки санкционират с наказателна лихва при желание от страна на кредитополучателя да погаси предварително кредита.